

8. Спінул І. Теоретичні аспекти розвитку творчих здібностей майбутніх учителів хореографії. *Наукові записки. [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Педагогічні науки.* 2012. Випуск 107(2). С. 167-176.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ДОСЯГНЕНЬ ПЕРШИХ ШКІЛ ДИЗАЙНУ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Кондель В.М.

кандидат технічних наук, доцент
кафедри професійної освіти, дизайну та безпеки життєдіяльності
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка, м. Полтава

Основним завданням сучасної технологічної освіти є підготовка висококваліфікованих фахівців, які володіють професійною майстерністю і здатні самостійно розв'язувати виробничі проблеми будь-якої складності. Як зазначено в освітньо-професійній програмі «Середня освіта (Трудове навчання та технології)», запровадженій у навчальний процес на факультеті технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, відповідно до запитів ринку та трендів цифрового суспільства XXI століття, майбутні фахівці технологічної освіти повинні мати високий рівень професійної компетентності, володіти глибокими знаннями основ наукового філософського світогляду та практично їх реалізовувати відповідно до набутої академічної кваліфікації вчителя з трудового навчання та технологій [1, с. 4; 2, с. 112].

Для формування професійних компетентностей майбутніх фахівців Міністерство освіти і науки України запровадило реформу під назвою «Нова українська школа», головною метою якої є створення такого освітнього середовища, що даватиме учням не тільки знання, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті, школи, до якої приємно ходити учням, де цінують їх творчі здібності, прислухаються до їхньої думки, вчать критично мислити, не боятись висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами своєї країни. Саме таким чином можна виховати справжнього громадянина, який вміє ухвалювати відповідальні рішення та дотримується прав людини. Це означає, що замість запам'ятовування окремих фактів та понять майбутні фахівці набуватимуть компетентності, які є динамічною

комбінацією знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність людини успішно соціалізуватися, досягати видатних результатів у професійній або науково-педагогічній діяльності, тобто формується ядро знань, на яке будуть накладатися уміння ефективно цими знаннями користуватися, а також цінності та навички, що знадобляться випускникам української школи у професійному та приватному житті [3].

Закон України «Про освіту» містить список компетентностей, яких набуватимуть учні у процесі навчання. Цей список створено з урахуванням Рекомендацій Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя [4], а саме: вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність.

Слід зазначити, що основи формування вищевказаних компетентностей були закладені ще на початку ХХ століття керівниками перших шкіл дизайну, інноваційні досягнення яких є актуальними і зараз у період становлення Нової української школи та сучасної технологічної освіти. Не випадково тема занять про перші школи дизайну дисципліни «Історія науки, дизайну, техніки» є надзвичайно цінною у контексті формування у майбутніх фахівців цілісного розуміння про розвиток дизайну, науки і техніки як історико-культурного явища. Саме тому розглянемо ідеї однієї з цих шкіл – німецького Баухауза (школи простоти і функціональності) – з метою оцінки її діяльності та досягнень для вивчення досвіду щодо організації системи сучасної неперервної освіти.

Школу Баухауз (в перекладі означає bau — «будувати», haus — «будинок») заснував у 1919 році Вальтер Гропіус. Баухауз об'єднав колишню великокняжу школу мистецтв і ремесел та Веймарську академію образотворчого мистецтва. Амбітні засновники школи прагнули зрозуміти, які закони архітектури «управляють» світовою практикою будівництва, що диктує логіку і естетику у створенні приватних і громадських об'єктів. Після 1928 року Баухауз очолив Ганнес Майер, який за два роки зробив її

комерційно успішним проектом, оскільки школа об'єднала багатьох відомих митців того часу. Але вже у 1933 році, незважаючи на успіх Баухауза, його закрили під пресом домінуючого в суспільстві фашизму. Лідери школи, ховаючись від переслідувань, емігрували в США та інші країни. Історія розвитку школи продовжилася створенням відомих постатей архітектури і дизайну.

Одним з основних принципів діяльності школи Баухауз був «форма слідує за функцією». Згідно з цією ідеєю, прості, але витончені геометричні фігури були розроблені на основі передбаченої функції або призначення. Крім того, Баухауз пропагував ідею «тотального витвору мистецтва», тобто, міждисциплінарний підхід викладачів та студентів школи означав, що візуальне мистецтво, графічний дизайн, архітектура, а також дизайн виробів та меблів – все вступало в діалог з тим, як люди жили в сучасному світі [5, 6].

Щоб об'єктивно оцінити діяльність школи Баухауз, її видатні досягнення і можливість використання ідей в умовах становлення Нової української школи і сучасної технологічної освіти розглянемо основні принципи, за якими і сьогодні творять відомі особистості в дизайні та архітектури.

1. *Інтеграція мистецтва і ремесла в архітектурі.* Засновники вважали, що немає більше «мистецтва як професії». Художник прирівнювався реміснику в його найвищому вияві. Кожен повинен володіти такою майстерністю, щоб навіть у простих формах вміти давати народу шедеври.

2. *Будь щасливим і тоді зможеш творити.* Лише твори, підготовлені в гарному настрої душі і тіла, можуть принести людям користь і задоволення.

3. *Координуй і об'єднуй потреби користувача будівлі.* Архітектор повинен виявляти суспільні, технічні, економічні та художні проблеми, що виникають при зведенні будівлі та її експлуатації, і розв'язувати їх.

4. *Вирішуй будь-які формотворчі завдання* – від простого стільця до плану району, все повинно мати принципово ідентичні характеристики в просторовому і соціальному відношенні.

5. *Візуальна експресія не повинна порушити просторову концепцію* – необхідно розуміти людський масштаб і адекватно оцінювати відстань.

6. *Взаємодія.* Усі студенти повинні вміти працювати в команді і взаємозамінювати один одного в суміжних професіях.

7. *Виконуй послідовно програму навчання.* Наприклад, лекції з історії мистецтва були заплановані на третій курс програми, щоб студенти не плуталися в знаннях і не намагалися наслідувати чужих поглядів.

8. *Викладач повинен бути професіоналом.* Щоб навчати інших, вчитель зобов'язаний мати практичний досвід у проєктуванні та будівництві реальних об'єктів.

9. *Пам'ятай про справжню мету будь-якої освіти – пробудження ентузіазму до великих звершень.*

10. *Не змішуй творче мистецтво та історію мистецтва.* У кожного своє завдання – художники творять новий порядок, а історики заново відкривають і пояснюють традиції минулих років [6].

Цікавий був і маркетинговий підхід у популяризації ідей школи Баухауз. Засновники і послідовники руху полюблили веселитися і регулярно практикували костюмовані вечірки. Ці яскраві заходи робили школу ще більш відомою і підвищували рівень креативності учасників шоу. У ході вечірок створювалися імпровізаційні постановки, які потім переростали у вистави з музичними та танцювальними родзинками. Ці вистави з механізованими костюмами відомі на весь світ, а костюми для «Балету тріад» вражають своєю неординарністю та експресією [6].

Досягненнями світового рівня школи Баухауз є різноманітні архітектурні об'єкти, предмети мистецтва, меблі. Спочатку німецький, а потім американський стиль поширився по всьому світу, і таки чином Баухауз став міжнародним рухом у дизайні. Наприклад, багато єврейських архітекторів школи Баухауз створили Біле місто Тель-Авіва, де понад 4000 будівель було спроектовано саме у стилі Баухауз. Квартали центральної частини Тель-Авіва названі Білим містом завдяки світлим відтінкам, які чудово гармоніюють з середземноморським кліматом. У 2004 році Біле місто було внесено до списку ЮНЕСКО, ставши об'єктом Всесвітньої культурної спадщини [5, 6].

Вищеописані принципи школи Баухауз були використані у процесі виготовлення товарів масового споживання, які відповідають вимогам багатофункціональності та є доступними для середнього класу. Саме під девізом «Для народу проти розкоші» працювали художники Баухауза. Першовідкривачкою цього напрямку стала Маріанна Брандт, яка розробила унікальні світильники. Пізніше світ побачив особливі шпалери, які можна було клеїти без особливих зусиль і підготовки через нейтральність малюнка.

Про цінність ідей дизайнерів Баухауза свідчать сучасні трубчасті меблі. Так, крісло Genni від Mucchi Gabriele – це практично перший виріб меблів у стилі Баухауз. Сьогодні такі меблі виробляє фабрика Zanotta.

Інноваційні досягнення школи Баухауз є актуальними і зараз у період становлення Нової української школи і сучасної технологічної освіти. Порівнюючи вищенаведені список компетентностей, складений за Рекомендаціями Європейського Парламенту та Ради Європи про формування ключових компетентностей освіти впродовж життя, і принципи діяльності школи Баухауз, можна знайти багато спільних ознак щодо підготовки висококваліфікованих фахівців, а саме: створення гармонійного освітнього середовища, де цінують творчі здібності (п. 1 і 2), вчать ухвалювати відповідальні рішення (п. 3), працювати у команді (п. 6), чітко виконувати завдання і не наслідувати чужих поглядів (п. 7 і 10), бути професіоналом своєї справи і мати практичний досвід (п. 8), формують громадянські та соціальні компетентності (п. 3-5) і мотивують молодь до великих звершень (п. 9). Тому ретельне вивчення і використання досвіду діяльності перших шкіл дизайну, принципів організації навчання і підготовки митців світового рівня з урахуванням їх видатних досягнень дозволить вивести Нову українську школу і технологічну освіту на якісно новий етап розвитку.

Список використаних джерел

1. Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Трудове навчання та технології)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за предметною спеціальністю 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології) галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 24 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1ONPTgMqQdrpNUuT4gYMzM5v06QM2nt_J/vi (дата звернення – 22.06.2023).

2. Кондель В. М. Формування ключових компетентностей майбутніх фахівців на заняттях з технологій сучасного виробництва. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки* : журнал / Центральноукраїнський держ. ун-т імені Володимира Винниченка. Кропивницький, 2023. № 210. С. 111 – 115. URL: <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1599/1554> (дата звернення – 13.11.2023).

3. Нова українська школа. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата звернення – 13.11.2023).

4. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) "Про основні компетенції для навчання протягом усього життя" від 18

грудня 2006 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975#Text (дата звернення – 13.11.2023).

5. 10 цікавих фактів про Баугауз. URL: <https://gallery101.com.ua/bauhaus/> (дата звернення – 13.11.2023).

6. Баухаус: Революція в дизайні. URL: <https://articlerepublic.com.ua/baukhaus-revolutsiya-v-dizayne/> (дата звернення: 20.09.2023 р.).

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ХУДОЖНІЙ ОБРОБЦІ ДЕРЕВИНИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Соловей В. В.

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри образотворчого, декоративного мистецтва, технологій
та безпеки життєдіяльності,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця

Кочєбан О. О.

здобувач ступеня вищої освіти магістра факультету мистецтв і
художньо-освітніх технологій Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця

Навчання майбутніх вчителів технологій різним видам декоративно-ужиткового мистецтва, зокрема художньої обробки деревини, уможливує розвиток їхньої естетичної і технологічної культури, сприяє творчому розвитку, успішній самореалізації та соціалізації у студентському середовищі, формуванню професійної компетентності. Крім цього, майстерне володіння різними технологіями художньої деревообробки та методикою їх навчання забезпечує необхідну соціальну захищеність майбутнього педагога, його конкурентоспроможність на ринку праці.

Художня обробка деревини – це не просто вміння застосування технічних знань для обробки цінного матеріалу, а й мистецтво художника, який добре розуміє закони пластичної майстерності. Зрозуміло, що техніка виготовлення виробів з деревини постійно вдосконалюється. Сьогодні цей процес відбувається за допомогою ручного інструменту (ножівок, різних пилок, рубанків) та іншого спеціального обладнання, яке складно уявити у